

A Győri Ítéltábla
Pf.II.20.142/2005/7.szám

A vezető tisztségviselők személyében bekövetkezett változás hatályossága a tagok vonatkozásában / a Ctv. 10. § (1) bek. és 30. § (2) bek./

A felperes jogelődjének, a Ny.-i Mezőgazdasági Szövetkezetnek az I.r. alperes tagja, a II. r. alperes elnöke, a III. r. alperes pedig elnökhelyettese volt.

1997. május 20-án a felperes jogelődje és az I. r. alperes között adásvételi szerződés jött létre, melynek alapján a felperes jogelődje a ny.-i 0226/9. hrsz. alatt nyilvántartott major művelési ágú 1 hektár 9187 négyzetméter területű ingatlan tulajdonát mindösszesen 16.750.000 forint vételár ellenében (melyből a felépítmények ellenértéke 7 millió forint + ÁFA összeget, a földterület ellenértéke pedig 8 millió forintot tett ki) az I. r. alperesre ruházta. A vételárat a megállapodás szerint az I. r. alperes öt egyenlő részletben vállalta megfizetni akként, hogy az első részletet a felperes jogelődjének írásbeli felhívásától számított 4 héten belül, a további részleteket pedig minden következő év június 10. napjáig fizeti meg azzal, hogy a felépítmények ellenértéke után járó ÁFA megfizetése a felperes jogelődje által kiállítandó számla alapján az első részlet teljesítésével egyidejűleg esedékes.

A szerződéskötést követő napon a II. és III. r. alpereseket felmentették a felperes jogelődjénél betöltött szövetkezeti elnöki és elnökhelyettesi tisztségükből. Ennek megfelelően a cégbíróság őket - mint cégjegyzésre jogosultakat - a cégjegyzékből törölte.

E törölő végzés hatályon kívül helyezése iránt azonban a II. és III. r. alperesek keresetet indítottak, és a megyei bíróság P.20.985/2000/15. számú ítéletével keresetüknek helyt adott, a Legfelsőbb bíróság Gf.VII.31.229/2001/4. számú ítéletével pedig az elsőfokú ítéletet e részében helybenhagyta.

Ennek alapján a megyei bíróság mint cégbíróság a 2002. szeptember 23-án kelt és 2002. október 16-án jogerőre emelkedett végzésével a II. r. alperest mint elnököt, a III. r. alperest pedig mint elnökhelyettest cégjegyzésre jogosultakként a cégjegyzékbe visszajegyezte.

Időközben az I. r. alperes 1998. június 4-én és 2000. augusztus 4-én is kérte a felperes jogelődjét, hogy az 1997. május 20-án kelt adásvételi szerződés alapján fizetendő, esedékessé vált vételárrészletek kiegyenlítéséhez szükséges számlát állítsa ki. A számlakiállítástól azonban a felperes jogelődje – a szerződés érvénytelenségére hivatkozással – elzárkózott, illetve az 1998. december 14-én a teljes vételárról mégis kiállított számláját 1998. december 21-én visszavonta. Végül csupán 2002. július 29-én, valamennyi részlet esedékessé válását követően került sor a 16.750.000 forint vételárra vonatkozó számla kiállítására 0000000055 szám alatt. A megjelölt

határidőben, 2002. augusztus 9-ig viszont az I. r. alperes vételártartozását nem fizette meg.

2002. október 18-án a felperes jogelődje közgyűlést tartott, melyen 5/2002 és 6/2002 számok alatt meghozott határozataival a cégjegyzékbe megelőzőleg visszajegyzett II. és III. r. alpereseket az elnöki, illetve elnökhelyettesi tisztségükből ismételtelen felmentette. Az I., II. és III. r. alperesek a közgyűlésen – meghívás ellenére – nem vettek részt. A közgyűlési határozatok alapján a cégbíróság a 2002. november 28-án kelt végzésével a II. és III. r. alpereseket mint cégjegyzésre jogosultakat a cégnyilvántartásból törölte.

Ezt követően 2002. október 28-án az I. r. alperes a felperest az 1997. május 20-án megkötött adásvételi szerződés alapján megillető vételárként 16.750.000 forintot átadott a II. és III. r. alpereseknek.

Az átvett pénzüsszegekből a II. és III. r. alperesek elmaradt munkabér jogcímén 5.191.478 forintot, illetve 6.992.357 forintot, költségtérítés jogcímén pedig 31.702 forintot, illetve 43.133 forintot maguknak tartottak meg, továbbá kiutaltak ügyvédi munkadíjként 558.000 forintot dr. W. T. részére, és visszaadtak az I. r. alperesnek egy, a felperes jogelődje és az I. r. alperes között folyamatban volt perben az I. r. alperes részére jogerősen megítélt perkölségként 650.000 forintot. Emellett a felperes jogelődje nevében névértéken megvásárolták több szövetkezeti tag üzletrészt és részjegyet (köztük a sajátjaikat is), a mindezen kiadásokat követően fennmaradt 2.649.272 forintot pedig ügyvédi letétbe helyezték. A letéti összeg végül – már a jelen per megindítását követően – kiutalásra került a felperes részére.

2003. szeptember 17-i hatállyal a felperes jogelődje, a Ny.-i Mezőgazdasági Szövetkezet korlátolt felelősségű társasággá alakult ált.

A felperes módosított keresetében elsődlegesen az I. r. alperest kérte 14.101.000 forint tőkeösszeg, és az 1997. május 20-án kelt adásvételi szerződésben meghatározott részletek után azok esedékessé válásától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamat megfizetésére kötelezni. Arra az esetre, ha a bíróság e kérelmének nem adna helyt, másodlagosan a II. és III. r. alpereseknek az ugyanezen tőkeösszeget és annak 2002. október 28. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamataiban való egyetemleges marasztalását kérte.

Arra hivatkozott, hogy 1997. május 20-án megkötött adásvételi szerződéssel a ny.-di 0226/9. hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan tulajdonát az I. r. alperesre ruházta, az I. r. alperes azonban a kikötött vételárból 14.101.000 forintot a mai napi nem fizetett meg. Az, hogy 2002. októberében az I. r. alperes átadott a II. és III. r. alpereseknek 16.750.000 forintot, tehát a vételárnak megfelelő összeget, nem tekinthető a tartozás joghatályos teljesítésének, a pénzüsszeg átadásának időpontjában ugyanis a II. és III. r. alperesek – amint erről valamennyi alperesnek tudomása volt – nem voltak jogosultak a felperes jogelődjének képviselőjére. Arra az esetre, ha a bíróság úgy foglalna állást, hogy a vételár megfizetése a II. és III. r. alperesek kezeihez való teljesítéssel

joghatályosan megtörtént, kártérítés jogcímén kérte a II. és III. r. alpereseket ugyanezen tőkeösszegben és járulékaiban egyetemlegesen marasztalni. Az átvett pénzüsszeget ugyanis a II. és III. r. alperesek nem fizették be a felperes jogelődjének pénztárába, hanem azzal maguk rendelkeztek.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Azzal érvelt, hogy tudomása szerint a II. és III. r. alperesek jogosultak voltak a felperes jogelődjének képviselőjére, így a vételárat jogszerűen adta át a részükre; az tőle ismételt alappal nem követelhető.

A II. és III. r. alperesek szintén a velük szembeni kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy 2002. november 28-át megelőzően, amikor is a cégbíróság őket mint cégjegyzésre jogosultakat a cégnyilvántartásból törölte, nem tudhattak képviselői joguk megszűnéséről, így részükre joghatályosan teljesíthetett a szintén jóhiszemű I. r. alperes. Másrészt eljárásuk folytán a felperesnek vagyoni hátránya nem keletkezhetett, az átvett a pénzüsszegeket ugyanis a felperes jogelődje fennálló tartozásainak kiegyenlítésére fordították.

Az elsőfokú bíróság a 2005. január 26-án kelt 20. sorszámú ítéletével kötelezte a II. és III. r. alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek 14.100.728 forintot és annak 2002. október 28. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatot, valamint 625.000 forint perköltséget. Kötelezte továbbá az I. r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3 millió forint tőkeösszeg után 1998. június 10. napjától 2001. december 31. napjáig évi 20 % , 2002. január 1. napjától 2002. október 17. napjáig pedig évi 11 % kamatot, további 3 millió forint tőkeösszeg után 1999. június 10. napjától 2001. december 31. napjáig évi 20 %, 2002. január 1. napjától 2002. október 17. napjáig pedig 11 % kamatot, további 3 millió forint tőkeösszeg után 2000. június 10. napjától 2001. december 31. napjáig évi 20 %, 2002. január 1. napjától 2002. október 17. napjáig pedig 11 % kamatot, további 3 millió forint tőkeösszeg után 2001. június 10. napjától 2001. december 31. napjáig évi 20 %, 2002. január 1. napjától 2002. október 17. napjáig pedig évi 11 % kamatot, végül további 3 millió forint tőkeösszeg után 2002. június 10. napjától 2002. október 17. napjáig évi 11 % kamatot.

Az ítélet indokolása szerint nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy az I. r. alperes a vételárat 2002. október 17-én vagy 28-án fizette-e meg. Az alperesek azonban legkorábban 2002. november 28-án, a változások bejegyzését elrendelő cégbírósági végzésből értesülhettek a II. és III. r. alperesek képviselői jogának megszűnéséről. Így eddig az időpontig az I. r. alperes joghatályosan teljesíthetett a II. és III. r. alperesek kezéhez; a vételár ismételt megfizetésére ezért nem kötelezhető. A tartozás kiegyenlítésére viszont nem az adásvételi szerződésben meghatározott fizetési határidőben, hanem késedelmesen került sor. Így az I. r. alperes a Ptk. 301. §-a alapján köteles az egyes vételárrészletek esedékessé válásának és tényleges megfizetésének időpontja közötti időszakra késedelmi kamatot fizetésére. A II. és III. r. alperesek viszont rosszhiszeműen jártak el, hiszen tudniuk kellett arról, hogy vitatott az, hogy kik jogosultak a felperes jogelődjének képviselőjére, továbbá hogy 2002. október 18-ára a vezetői tisztségeikből való felmentés érdekében közgyűlést hívtak össze. Emellett helytelen volt az is, hogy a saját maguk részére nagy összegű kifizetéseket

teljesítettek. Ezért a Ptk. 221. § (2) bekezdése alapján kötelesek a felperes kárát megtéríteni.

Ez ellen az ítélet ellen valamennyi peres fél fellebbezéssel élt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az elsődleges keresete maradéktalan teljesítését kérte. Fellebbezése indokolásában arra hivatkozott, hogy a becsatolt iratok alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy az I. r. alperes a 16.750.000 forintot nem 2002. október 17-én, hanem október 28-án adta át a II. és III. r. alpereseknek. A vételárnak megfelelő összeget ugyanis az I. r. alperes csupán ez utóbbi időpontban emelte le bankszámlájáról, a II. és III. r. alperesek pedig azokat a bevételi és kiadási pénztárcönyveket, amelyek felhasználásával 2002. október 17-ére visszadátumozottan bevételezték a vételárat, illetve a kifizetéseket teljesítették, csupán 2002. október 21-én vásárolták. Az pedig ténykérdés, hogy 2002. október 28-án, vagyis a 16.750.000 forint átadásának tényleges időpontjában a II. és III. r. alperesek már nem voltak jogosultak a felperes jogelődjének képviselőjére. A képviselői jog hiányáról pedig az I. r. alperesnek, amely nem egyszerűen a felperes jogelődjével szerződő harmadik személy, hanem szövetkezeti tag is volt, tudnia kellett.

Az I. r. alperes az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a vele szemben előterjesztett kereset teljes elutasítását kérte. Azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság alaptalanul kötelezte késedelmi kamat fizetésére, az 1997. május 20-án megkötött adásvételi szerződésben meghatározott vételár kifizetésére ugyanis mindvégig készen állt, korábban ezt csupán azért nem tette meg, mert a felperes jogelődje az ehhez szükséges számlát többszöri felhívása ellenére sem állította ki. A számlázási kötelezettség teljesítésének elmulasztása pedig olyan jogosulti késedelemnek minősül, amely a kötelezett egyidejű késedelmét kizárja.

A II. és III. r. alperesek az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a velük szembeni kereset teljes elutasítását kérték. Fellebbezésük indokolásában arra hivatkoztak, hogy 2002. november 28-ig, az őket, mint cégjegyzésre jogosultakat a cégnyilvántartásból törölni rendelő cégbírósági végzés meghozataláig nem szerezhettek tudomást képviselői jogosultságuk megszűnéséről. Így eddig az időpontig jóhiszeműen járhattak el a felperes jogelődjének képviselőjében, és az I. r. alperes is joghatályosan teljesíthette a részükre a vételárat. Kiemelték, hogy az átvett pénzüsszeget egyébként is a felperes jogelődje fennálló tartozásainak kiegyenlítésére fordították.

A felperes fellebbezése nagyobb részében alapos, az I. r. alperes fellebbezése részben alapos, a II. és III. r. alperesek fellebbezése teljes egészében alapos.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által lényegében helytállóan megállapított tényállást csupán annyiban módosítja, hogy az I. r. alperes a 16.750.000 forintot helyesen 2002. október 28-án adta át a II. és III. r. alpereseknek.

A Kereskedelmi és Hitelbank Rt. által kiállított bankszámlakivonatból kitűnően ugyanis a vételárnak megfelelő összeget az I. r. alperes 2002. október 28-án vette fel ügyfélszámlájáról és azt – folyamatos sorszámozású pénztárcönyve szerint – ugyanezen a napon fizette ki „épület, építmény, illetve földterület értékesítése” megjelöléssel.

Mindezek cáfolatára pedig a II. és III. r. alperesek által kiállított, 2002. október 17-i keltezésű pénztárbizonylatok önmagukban nem alkalmasak, figyelemmel arra is, hogy azok a további peradatokkal sem állnak összhangban. A II. és III. r. alperesekkel szemben a T.i Városi Bíróság előtt B.385/2003. szám alatt indult büntetőeljárás iratanyagából kitűnően ugyanis az általuk megbízott P. Kft. csupán 2002. október 31-ére számította ki a II. és III. r. alperesek részére azt, hogy az 1997. májusa és 2002. októberének eleje közötti időszakra a felperes jogelődjétől milyen összegű elmaradt munkabérre tarthatnak igényt, és ahhoz mekkora közterhek kapcsolódnak. Így a munkabérek kifizetésére csak 2002. október 31-ét követően kerülhetett sor, az erre vonatkozó, a II. és III. r. alperesek által kiállított kiadási pénztárbizonylatok 2002. október 17-i keltezése tehát nem felelhet meg a valóságnak.

A bizonyítékok értékelése során figyelemmel kell lenni arra is, hogy kizárólag a II. és III. r. alperesek voltak érdekeltek abban, hogy a valóságnak nem megfelelő keltezésű okiratokat állítsanak ki, a vezető tisztségükből való felmentésüket követően ugyanis így, vagyis az iratoknak a 2002. október 18-át megelőző napra (amikor képviseleti joguk még fennállt) való visszadátumozással tudták eljárásuk jogszerűségének látszatát keltetni.

Az így helyesbített tényállás alapján azonban az elsőfokú bíróság téves jogi következtetéseket vont le.

Az ügyben helyesen abból kellett kiindulni, hogy a II. és III. r. alperesek képviseleti joga 2002. október 18-án megszűnt, a felperes jogelődjének közgyűlése ugyanis az ezen a napon meghozott 5/2002. és 6/2002. számú határozataival őket a vezető tisztségükből felmentette, és a megyei bíróság mint cégbíróság a 2002. november 28-án kelt végzésével 2002. október 18-i hatállyal törölte őket mint cégjegyzésre jogosultakat a cégnyilvántartásból. Ez azt jelenti, hogy a II. és III. r. alperesek 2002. október 18-át követően a felperes jogelődjének képviseletében nem járhattak el, a nevében pénzt jogszerűen nem vehettek át, és kifizetéseket sem teljesíthettek.

Az I. r. alperes tehát 2002. október 28-án a felperes képviseletére nem jogosult személyeknek adta át az ingatlan vételárát.

A cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény (Ctv.) 10. § (1),(2) és (3) bekezdéseiből kitűnően a cég a cégjegyzékben bejegyzett adataira, illetve a cégnyilvántartásban szereplő – az adat igazolására szolgáló – okira harmadik személlyel szemben csak azt követően hivatkozhat, ha az adat a Céglőnyben közzétételre került, kivéve, ha bizonyítja, hogy a harmadik személy az adatot, illetve az okiratot már korábban is ismerte, annak jóhiszeműségét pedig, aki a cégnyilvántartásban szereplő, illetve a Céglőnyben közzétett adatban bízva, ellenérték fejében szerez jogot, ellenkező bizonyításig

vélelmezni kell, és a cég a jóhiszemű személlyel szemben nem hivatkozhat arra sem, hogy valamely általa bejelentett és a cégjegyzékbe bejegyzett adat nem felel meg a valóságnak.

Az I. r. alperes nem egyszerűen a felperes jogelődjével szerződő harmadik személy, hanem egyben szövetkezeti tag is volt, akit a felperes jogelődje 2002. október 18-i közgyűlésére megfelelően meg is hívtak. A vezető tisztségviselők személyében bekövetkezett változás pedig a tagok vonatkozásában – a Ctv. 10. § (1) bekezdéséből és 30. § (2) bekezdéséből következően – azonnal hatályos. (BH 2003/207. sz. jogeset) Ha tehát a szövetkezettel szerződő fél egyúttal a szövetkezetnek tagja is, esetében a Ctv. 10. §-a szerinti korlátozások, a jóhiszeműség vélelme nem állnak fenn, vele szemben a változásokra azok bekövetkeztétől lehet hivatkozni. A közgyűlésre meghívott szövetkezeti tagnak ugyanis a változásokról megfelelő gondosság tanúsítása esetén tudomást kellett szereznie.

Az I. r. alperesnek tehát a II. és III. r. alperesek képviseleti jogának 2002. október 18-i megszűnéséről tudnia kellett; ennek ellenkezőjét az I. r. alperes az eljárás során nem igazolta. Így alappal nem hivatkozhat arra, hogy a változásnak a cégnyilvántartásba való bejegyzéséig a vételárat a II. és III. r. alperesek kezeihez joghatályosan teljesíthette. Mivel 2002. október 28-án, a 16.75 0.000 forint átadásakor a II. és III. r. alperesek nem voltak jogosultak a felperes jogelődjének képviseletére, és erről a Ctv. ismertetett rendelkezéseire figyelemmel a szövetkezeti tag I. r. alperesnek is tudnia kellett, csak az állapítható meg, hogy az I. r. alperes az ingatlan vételárat nem fizette meg a felperesnek, illetve jogelődjének, a 16.750.000 forint II. és III. r. alperesek részére történő átadása nem minősül a tartozás joghatályos teljesítésének. Ezért az I. r. alperes a Ptk. 365. § (1) bekezdése alapján köteles a vételárat megfizetni.

A vételárnak az adásvételi szerződésben meghatározott összege 16.750.000 forint volt. Ebből a felpereshez nem vitásan befolyt 2.649.272 forint. Így a felperest vételárhátralék jogcímén 14.100.728 forint illeti meg.

A gazdálkodó szervezet (Ptk. 685. § c/pont) felperesi jogelődöt azonban az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXIV. törvénynek a szerződéskötés és az egyes vételárrészletek esedékessé válásának időpontjában hatályban volt 43. § (1) bekezdése szerint számlaadási kötelezettség terhelte. Ezt a felek adásvételi szerződésükben az első vételárrészlettel egyidejűleg teljesítendő ÁFA összege kapcsán kifejezetten rögzítették is. Ennek ellenére a felperes jogelődje a szükséges számlákat a kellő időben az I. r. alperes felhívása ellenére sem állította ki, illetve egy ízben a kiállított számlát nem vitásan visszavonta. Mindezek következtében a számla kiállítására végül csak 2002. július 29-én, valamennyi vételárrészlet – szerződés szerinti – esedékessé válását követően került sor.

A számlázási kötelezettség elmulasztása, vagy késedelmes teljesítése pedig az ellenszolgáltatásnak a szolgáltatás teljesítésekor való esedékessé válását ugyan nem érinti, a mulasztás következtében azonban a jogosult a Ptk. 302. § b/ pontja alapján késedelembe esik (a Legfelsőbb Bíróság GK. 66. számú állásfoglalása). A jogosulti késedelem pedig a Ptk. 303. § (3) bekezdéséből kitűnően a kötelezett egyidejű

késedelmet kizárja, késedelme idejére a jogosult a Ptk. 303. § (2) bekezdés c/ pontja szerint késedelmi kamatot nem követelhet.

Ennek megfelelően a felperes a konkrét esetben csak a 2002. július 29-én kiállított 0000000055 számú számla szerinti fizetési határidő elteltétől, 2002. augusztus 10. napjától kezdődően tarthat igényt a Ptk. 301. § (1) bekezdése és – a 2004. évi CXXXV. törvény 134. §-a folytán alkalmazandó – 301/A. §-a szerinti késedelmi kamatra.

Arra viszont alaptalanul hivatkozott az I. r. alperes, hogy 2002. augusztus 10-én sem került abba a helyzetbe, hogy tartozását megfizesse. Az ugyanis, hogy a felek között az adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt per volt folyamatban, a vételár megfizetését nem zárta ki, és nem képezte ennek akadályát az sem, hogy a II. és III. r. alperesek a cégjegyzési jogosultságuknak a cégnyilvántartásból való 1997-ben bekövetkezett törlését követően a cégbíróság határozatával szemben jogorvoslati eljárást kezdeményeztek. Az I. r. alperes ugyanis a nyírádi 0226/9 hrsz-i ingatlan megvásárlása kapcsán nem a II. és III. r. alperesekkel, hanem a felperes jogelődjével került jogviszonyba, a felperesi jogelődnek pedig mindvégig voltak olyan, a cégnyilvántartásba bejegyzett képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselői, akiknek mint képviselőknek a részére a vételártartozás teljesíthető lett volna.

Az I. r. alperes marasztalására figyelemmel viszont – mivel a felperes vagylagos kereseti kérelmeket terjesztett elő – a II. és III. r. alperesek egyidejű marasztalására nem kerülhetett sor.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2)bekezdése alapján részben megváltoztatta.